

Verdens miljøverndag
Torsdag 5. juni 1986

Med forbehold om endringer
SPERRET til 5.6. kl. 1500

Gro Harlem Brundtland

MILJØVERN OG UTVIKLING - ET FELLES ANSVAR

Vi lever i en tid med dramatiske endringer i forholdet mellom mennesket og naturen. I løpet av de siste to generasjoner har vi opplevet store forandringer, økonomisk, teknisk og sosialt. Verdens befolkning har økt kraftig og den økonomiske veksten har vært sterk. Utviklingen har skjedd som om det ikke eksisterer noen sammenheng mellom vår økonomiske vekst og vårt miljø.

Vi har levd på denne illusjon. Nå får vi regningen på bordet. I storbyene opplever vi forurenset luft og støy. På fjellet møter vi fisketomme vann. I skogen ødelagte trær.

Miljøforstyrrelser som før var lokale, er blitt regionale og globale. Luftforurensningene kjenner ingen landegrenser. Derfor er også nasjonalstaten blitt innhentet av den virkelighet menneskenes egen utvikling har skapt.

Presset på miljøet er ikke noe nytt i menneskenes historie. Det nye er at summen av miljøforstyrrelsene er iferd med å endre den økologiske balansen. At det er selve livsgrunnlaget som er truet.

Men - vi har i dag også kunnskap og mulighet for å endre den farlige utviklingen. Det gir mulighet og håp.

Vi lever i en verden med store forskjeller. På den ene siden de industrialiserte land med høy levestandard. Her er det utviklingen som skaper miljøproblemene.

I utviklingslandene er det ikke minst mangel på utvikling som skaper miljøproblemene. Ørkenspredning og avskoging truer ikke bare livsgrunnlaget for millioner, men også det globale klima. Fattigdommen er årsaken noen av vår tids største miljøproblemer.

Spørsmålet vi står overfor er ikke om vi skal ha en fremtid med eller uten en økonomisk vekst. Spørsmålet er om vi overhode skal ha en fremtid, i nord som i sør, i øst som i vest.

Ingen kan dømme verdens fattige millioner til å forbli i fattigdom. Vi må derfor fortsatt ha økonomisk utvikling.

Vi har ikke noe valg. Men det har vi heller ikke når det gjelder vår miljø. Å late som noe annet, er å sette både vår fremtid og vårt miljø i fare.

Vi må nå erkjenne den store avhengigheten mellom miljø og utvikling. Den øker i takt med den teknologiske utvikling, den økonomiske utvikling og den befolkningsmessige utvikling.

Den økende avhengigheten mellom utvikling og miljø øker også avhengigheten mellom nasjonene, på tvers av geografiske, økonomiske, kulturelle og politiske skiller.

Vi må derfor tilbake til tegnebrettet og forme en ny politikk, internasjonalt og nasjonalt.

Dette er noe av bakgrunnen for at FNs Hovedforsamling i desember 1983 vedtok å opprette Verdenskommisjonen for miljøvern og utvikling.

Målsettingen for vårt arbeid kan sammenfattes i tre punkter:

- Gjennomgå de kritiske miljøvern- og utviklingsproblemene og utforme nye, konkrete og realistiske handlingsorienterte forslag til hvordan de kan håndteres.

- Vurdere og foreslå nye internasjonale samarbeidsformer når det gjelder miljøvern og utvikling med det formål å bryte med det etablerte mønster og påvirke utviklingen gjennom forslag som kan føre til nødvendig forandring.
- Øke forståelsen for forpliktende og effektive handlinger fra enkeltmennesker, frivillige organisasjoner, næringslivet, institusjoner og regjeringer.

Som mange er kjent med i denne forsamlingen tar kommisjonen sikte på å legge fram sin rapport tidlig i 1987. Under arbeidet med rapporten forsøker vi å mobilisere opinionen og den internasjonale fagkunnskap og har lagt særlig vekt på godt samarbeid med de frivillige organisasjoner. De offentlige høringene vi har gjennomført har hatt store virkninger og vært til uvurderlig hjelp for kommisjonen.

For kommisjonen er slike kontaktfora, som også denne konferansen er et ledd i, nødvendig og viktig fordi kommisjonen er avhengig av oppslutning om og støtte fra offentlig opinion i det arbeid vi skal utføre.

Arbeidet med den endelige rapporten er nå i gang. Den vil bli delt i tre hoveddeler. Den første delen vil være viet "Vår felles arv", hvor sammenhengen mellom miljøvern og utvikling stå i fokus. Denne delen vil munne ut i en argumentasjon for forpliktende internasjonalt samarbeid, og vil danne basis for hele rapporten.

Den andre delen vil vise temaet "Vår felles framtid" hvor vi i detalj vil gå inn på hvordan man kan sikre en varig utvikling ved omlegging av politikken på en rekke sentrale områder. Endelig vil den tredje del vies "Våre felles anstrengelser". Her vil vi konkretisere våre forslag til initiativ og handlinger, også når det gjelder reformer i det internasjonale økonomiske system og internasjonale samarbeidsformer.

Verdenskommisjonen for miljø og utvikling er ingen dommedagskommisjon. Vår oppgave er å peke på veier ut av problemene.

Vi må finne fram til en utvikling som braker ressursene uten å forbruke dem. Vi må skape en utvikling som utnytter de rike muligheter vårt miljø gir oss, uten å utbytte det.

Vi må se miljøet som en medspiller, ikke en motspiller. Det krever at vi bygger miljøhensynene inn i de politiske løsninger på alle områder, f.eks. når det gjelder økonomi, energi, landbrukspolitikk og handelspolitikk.

Verdens miljøvernministre må ikke bli regjeringenes oppvaskhjelp. De må være med på kjøkkenet når rettene forberedes.

Presset på vårt miljø illustreres ved sammenhengene mellom befolkningsveksten og matproduksjonen, i sammenhengen mellom energiforbruk og forurensning, og i årsakene til og følgende av avskogingen.

De beslutningene som tas overser disse sammenhengene. Vi tar beslutninger på de enkelte områder og i de enkelte land uten at noen ser på virkningene i en bredere sammenheng.

Det finnes ingen varig utvikling uten at befolkningsveksten kommer under kontroll.

Det er vanskelig å fatte at det vil bli flere nye innbyggere på vår jord i løpet av de siste 5 tusen dagene av dette århundre enn det var ved begynnelsen av århundret.

Hovedproblemet er likevel ikke at denne befolkningstilveksten vil innebære et uhandterlig press på de globale ressursene. Det mindretall som lever i overflod forbruker langt det meste av verdens ressurser. Hovedproblemet er at befolkningstilveksten er konsentrert i de fattige deler av verden, og at det er her vi har de økologiske krisene.

En begrensning av veksten i befolkningen vil bety at vi får bedre muligheter til å øke levestandarden i de fattigste familier og i de deler av verden hvor livsgrunnlaget er sterkest presset.

Vi vet at økonomisk og sosial utvikling har stor betydning for fødselshyppigheten. Vi vil derfor aldri make å løse befolkningsproblemet med mindre vi løser fattigdomsproblemet i verden. Det er denne erkjennelse som nå må trenge igjennom,

blant de mange som stiller seg bak den oppfatning at befolknings-eksplosjonen er den største av alle globale utfordringer.

Utviklingslandene er sunket ned i en omfattende gjeldskrise. I nesten alle U-land som har stor utenlandsgjeld er inntekten lavere idag enn for 4 år siden.

- Verdensbanken sier i en fersk rapport at Afrika ikke har mulighet til å bedre sin håpløse situasjon alene. Afrika er i dag fattigere enn verdensdelen var i 1960.

- Sudans utenriksminister sier rett ut: "Vi kan ikke betale vår gjeld og samtidig gi vår befolkning et minimum av det de trenger for å leve".

- I Sør-Amerika er de gjeldstyngende landene i ferd med å bryte avtaler, fordi de er i det samme dilemma.

Rustningskappløpet forsterker de fattige landenes problemer. I tillegg legger det beslag på enorme ressurser - menneskelige og økonomiske - som i stedet burde settes inn i arbeidet for å bedre vårt miljø, - i kampen mot fattigdom og sosial nød.

Det er på høy tid å ta opp igjen arbeidet for en ny økonomisk verdensordning og for å stabilisere prisene på de råvarer utviklingslandene lever av. Det ble enighet om å opprette et verdens råvarefond. Og Norge har bevilget, som det første industriland, 25 millioner dollar. Vi ser nå hva et sterkt fall i oljeprisene kan bety for vår økonomi. For utviklingslandene representerer råvarer 2/3 av eksportinntektene. Mange land er avhengige av 1 eller 2 vareslag. Det er ikke vanskelig å tenke seg hvilken situasjon det prisfall og de prissvingninger de opplever fører til for disse landene.

Det er igjen tid for handling. Norge må igjen ta på seg rollen som en aktiv brobygger for ny framgang i NØV - arbeide for å komme ut av stillstanden.

Uansett hvor vi begynner vårt arbeide med å finne løsninger så finner vi at tingene henger sammen.

Landbruksnæringen er et av de beste eksempler på sektorer hvor nasjonale interesser blir lagt til grunn uten interesse til den internasjonale situasjonen. At kortsiktige interesser går foran de langsiktige konsekvenser går i særlig grad ut over utviklingslandene og skaper store miljømessige virkninger.

Til tross for overskriften i verdensmedia om sult og hungerskatastrofer, er det overflod av mat og overproduksjon av landbruksprodukter i andre deler av verden. Stadig flere nasjoner produserer nå mer mat enn noen gang tidligere. India har passert selvforsyningsgrensen og er i ferd med å bli Asias kornkammer. USAs landbruksmyndigheter forutsier et globalt kornoverskudd på 300 millioner tonn ved slutten av inneværende år med en matproduksjon som er dobbelt så stor som den var i 1964.

Men hvem har hånd om fordelingen av disse enorme mengder mat? Det er regjeringen i de store nasjoner, internasjonale handelsorganisasjoner og de store multilaterale matprodusenter. I løpet av de fem neste år forventes USA å dumpe korn av en verdi på 1,5 milliarder dollar ut til et allerede overfylt marked. Thailand, verdens største riseksportør, regner med å kunne tape opp til 25 prosent av sitt marked til amerikanske farmere dette året. Ved siden av dette vil de også måtte kjempe med rekordlave priser som har falt fra 480 dollar pr. tonn til 190 dollar pr. tonn i året.

I flere utviklingsland har matvareimporten steget dobbelt så raskt som matvareeksporten.

I denne situasjonen, der industrilandene dumper høyt subsidierte matvarer tvinges utviklingslandene til å søke å

tyne ut et større utbytte fra sitt naturgrunnlag, utnytte marginale landområder og felle skog. Det blir brukt større andeler av kjemikalier og kapitalintensive driftsformer. Kampen om matmonopoler er en alvorlig situasjon for mange utviklingsland og er en direkte årsak til det sterke presset på miljø og naturressurser i den tredje verden.

Energispørsmålene står helt sentralt i vår økonomiske og sosiale utvikling, og veien vi går får store konsekvenser, både sosialt og i forhold til ressurser og miljø.

Det sterke fallet i oljeprisene skaper stor usikkerhet i norsk økonomi og planlegging, men langt mer omfattende og alvorlige konsekvenser får det gjennom den store fare dette innebærer for det globale miljø. Greier man ikke å gjenreise et stabilt og betydelig høyere prisnivå på oljen, vil arbeidet for alternative energikilder og en energiøkonomisering kunne få et tilbakeslag av dimensjoner og ramme ressurser, miljø og fremtid.

Et foreldet forbruksmønster bygget på ikke-fornybar energi, vil da få en internasjonal renessanse, med enda sterkere klimaforandringer, luftforurensninger, sure vassdrag og ødelagt skog til følge.

Derfor anbefaler vår energikomite i sin innstilling til Verdenskommisjonen for miljø og utvikling sterkt at man tar konkrete initiativ for å få opp oljeprisene og sikre en stabil og høy oljepris i fremtiden. Dette er et internasjonalt, felles ansvar.

Miljøvirkningene av de fossile energikildene sprer seg fra den industrialiserte verden til deler av Asia, Afrika og Latin-Amerika.

Vår energikomiteé peker på at energisparende teknologi og bevisst energiøkonomisering kan gi et fremtidig energiforbruk, i år 2020, som betyr et 50 prosent fall pr. hode i de industrialiserte land og bare 30 prosent økning i utviklingslandene. Det ville bety bare 10 prosent økning i globalt energiforbruk de neste 30 - 40 år, et oppsiktsvekkende tall når det er lagt inn i forutsetningen at dette kan skje samtidig som vi har en økonomisk vekst som er like stor som et alternativ med høyt energiforbruk.

Dette står i skarp kontrast til den utvikling som bygger på manglende fremskritt i energieffektivitet som vil gi en tre-dobling av det globale forbruk frem til år 2020.

Her skal vi merke oss at i tillegg til de uholdbare miljøkonsekvensene, vil selve investeringsbehovene i energisektoren være så enorme, at selv de rike land vil få store problemer med å make det.

I utviklingsland vil et slikt høyt investeringsnivå trekke på livsviktig kapital for formål som er helt nødvendig for å møte grunnleggende behov og en rimelig livsstandard, mat, utdanning, helse og bolig. Det ville også trekke på hardt tiltrengte valutainntekter fordi store deler av disse investeringene måtte importeres, og gjeldsbyrdene bare øke. Dette bare understreker behovet for at vi nå virkelig satser også på ENØK og på ny teknologi. I et nasjonalt perspektiv betyr det at vi tar i bruk våre lokale gassressurser til å øke vår samlede el-forsyning. Slik kan vi spare viktige verneverdige vassdrag og samtidig spare kostbare og overflødige investeringer.

Et tredje område hvor den økologiske balanse trues gjelder verdens skogressurser. Det drives rovdrift og utrydding av verdens tropiske skoger. De minker med 2 prosent i året. I Vest-Afrika og Sørøst-Asia går det langt raskere. Der vil fuktig tropisk skog være forsvunnet ved århundreskiftet, med den nåværende utvikling.

Den utvikling som er i gang innebærer også en økende trussel mot jordas mangfold av planter og dyr, av de biologiske og genetiske ressursene. Naturinngrepene fører til at livsgrunnlaget for stadig flere arter blir forringet eller ødelagt.

Under vårt kommisjonsmøte i Indonesia og Brasil hadde vi selv anledning til å studere problemene på nært hold under besøk i Borneo og Amazonas. Selv om de tropiske skogene bare dekker om lag 7 prosent av det samlede landareal på jorden, rommer de nesten halvparten av alle verdens arter av planter og dyr. Det er anslått at et sted mellom 500 000 og 2 millioner arter, eller om lag 15 - 20 prosent av alle nålevende arter, kan bli utryddet innen år 2000 dersom utviklingen ikke raskt bringes inn i et annet spor.

Vi er ikke opptatt av dette bare fordi det er hyggelig og inspirerende å ha en mangeartet fauna og flora. Gene-materialet i ville planter og dyr er av enorm betydning for utviklingen av nye matvareressurser, farmasøytiske produkter og industrielle råstoffer. Det antas at det eksisterer om lag 80 tusen spiselige plantearter på jorden, men det er bare 150 av dem som dyrkes i større målestokk. Og bare 20 arter står for 90prosent av verdens landbruksproduksjon av matvarer.

Det er ikke vanskelig å skape enighet om målsettingene når det gjelder miljøproblemene. Men problemene blir langt større når man skal analysere årsaken og ta de nødvendige skrittene for å forandre.

Et nyttig utgangspunkt er erkjennelsen av at vi ikke løser miljøproblemene ved å begrense oss til å angripe symptomene. Årsakene må angripes, og det er det som bringer oss inn i de mange nasjonale og internasjonale konfliktene. Uansett hvor vi begynner, så finner vi at tingene henger sammen.

Når en amerikaner kjøper en hamburger på et gatekjøkken i Chicago, tenker han ikke over at han derved har ytt et lite bidrag til utryddingen av tropisk regnskog i Sør-Amerika, som

er ryddet for å skape større grunnlag for å øke eksporten av kjøtt til det amerikanske markedet.

Men forbindelsen er der, og et komplisert nettverk av forhold mellom nasjoner og enkelte land, det berører økonomi, gjeldsbyrder og råvarepriser. men også våre matvaner og livsstil.

Eksemplet er forenklet, men det viser også at endringer som tar sikte på å bevare tropisk regnskog, kan ha som bieffekt en endring av kostholdsvaner i de rike land. Det kan også by på fordeler, og viser at miljøhensyn ikke bare er en kostnad, men også kan gi gevinst.

Miljøproblemene er felles og de kan bare møtes i fellesskap. Samtidig har vi sett hvordan de forskjellige områdene griper inn i hverandre. Ved å løse miljøproblemene må derfor miljøhensynene bygges inn i politikken på alle områder. Miljøvern- hensyn må bygges inn i finanspolitikk, i energipolitikk, i landbrukspolitikk, i industri- og samferdselspolitikk og forsvarspolitikk. Dette gjelder ikke bare for de land i den tredje verden som er hardest rammet av miljøødeleggelser. Dette gjelder også for vår egen nasjonale forvaltning av naturressurser, og for vårt internasjonale samarbeid og for den politikk vi fører når det gjelder norsk engasjement i utviklingsland.

Arbeiderpartiets regjering i 1981 la fram en stortingsmelding om vern av norsk natur. Et hovedbudskap i denne meldingen var at miljøvernmyndighetene og andre myndigheter som påvirker disponeringen av naturressurser skal samarbeide og bidra til at ressursene forvaltes på en økologisk forsvarlig måte.

Både nasjonalt og internasjonalt har vi i en stor grad beholdt institusjoner, lover og regelverk, administrative rutiner og økonomiske tankebaner som er tilpasset forrige generasjons samfunnsproblemer og de da dominerende lands behov og synspunkter. De store utfordringene menneskene i dag står

overfor krever langt mer helhetlig og sektorgripende løsninger enn det apparat vi er bygd opp for å løse gårsdagens problemer.

Det er viktig å slå fast at norsk miljøvernpolitikk ikke kan sees isolert fra det som skjer i resten av verden. Vi blir påvirket utenifra gjennom f.eks. langtransporterte luftforurensninger og havforurensninger. Men påvirkningene går begge veier. Vår nasjonale politikk kan på en rekke områder ha betydning for disponeringen av miljø og naturressurser globalt og i u-land. Handels- og bistandspolitikk har innflytelse på disse forhold og tilpasses de nye realiteter vi opplever også i vårt eget miljø.

Det er aldri foretatt noen totalvurdering av hvordan vår utviklingshjelp har påvirket mottakerlandenes naturgrunnlag, og det er vanskelig å si hvordan en slik vurdering eventuelt ville slå ut. La det imidlertid være klart at denne regjeringen vil legge stor vekt på at norsk utviklingshjelp i tiden framover skal ha en klar profil i retning av å bevare og gjenopprette naturgrunnlaget i mottakerlandene. Vi ønsker å foreta en klar dreining av norsk bistandsvirksomhet i retning av prosjekter som hjelper mottakerlandene til å ta vare på sitt eget naturgrunnlag, og som sikrer at den økonomiske utvikling i disse landene skjer på en økologisk sunn måte. Målet må være en langsiktig utvikling som får varig positiv virkning for de mest vanskeligstilte gruppene.

Dette er ambisiøse, men helt nødvendige mål i dagens situasjon. Vår regjering vil derfor følge opp dette feltet med de virkemidlene som trengs for å sette en slik politikk ut i livet. Vi vil styrke samarbeidet mellom Departementet for utviklingshjelp og Miljøverndepartementet. Og vi vil trekke opp nærmere retningslinjer for en ansvars- og oppgavefordeling mellom de to departementene.

Vi vil også forsterke de to departementenes kapasitet og kompetanse til å bidra til en styrket miljøverninnnsats i utviklingsland, og nøye vurdere organisatoriske forbedringer i

den forbindelse. Disse forhold vil bl.a. bli tatt opp i vår bebudede tilleggs melding om bistandsvirksomheten.

Politikk er å gjøre det nødvendige mulig. Da må det skje en mobilisering av innsikt og vilje til forandring. Og det er nettopp mobilisering av innsikt og vilje til forandring som bør prege dette seminar og vår innsats i tiden som kommer. Skal Norge ta mål av seg til å være med i fremste linje i formingen av en ny politikk for miljøvern og utvikling, må vi rive de skranker som hindrer et fruktbart samspill - og gå sammen om oppgavene.

Det er mange som spør seg: Kan det nytte? Hjelper det å slåss for politiske løsninger? Har internasjonalt samarbeid noen mening? Hjalp det med Brandt-kommisjonens rapport, med Palme-kommisjonens rapport? Hjelper det noe med en tredje alvorlig sak: Det globale miljø og den globale utvikling?

Svaret må være: Hva er alternativene? Vi har ikke noe valg. Vi må gjøre hva vi kan for å øke innsikten, få stadig flere i tale, berøre menneskenes følelser såvel som deres forstand, om vi skal bli i stand til å skape forandring.

Og selv om det nå skulle være slik, at vi ikke når helt fram. Skal vi av den grunn gi opp, legge vekk arbeidet, la være å gjøre noe.

Nei, og det er eksempler på at det nytter. Sett i historisk perspektiv har dagens industriland arbeidet seg ut av fattigdommen og fram til velstand. De to folkerikeste land i verden, China og India er i løpet av det siste tiåret blitt i stand til å brøfø seg selv. China har også vist at det er mulig å stabilisere befolkningsøkningen på et nivå landets ressurser kan bære.

Vi er i stand til å snu utviklingen. Vi kan gjenvinne kontrollen og styre utviklingen dersom vi kan mobilisere den politiske vilje som skal til for å gjøre det nødvendige mulig.

Det er nødvendig å øke matproduksjonen og gjøre det på en måte som ikke bare vil opprettholde men også utvide jordbrukets økologiske basis. Vi kan utvikle energiformer, industriprosesser, transportsystemer og bosettingsformer som er i samsvar med forsvarlig ressursforvaltning og miljøvern.

I det neste århundre er det klart at økonomisk og økologisk avhengighet vil fortsette å vokse, men de vil kanskje ta andre og nye veier.

Industrilandene har endret sin økonomiske vekst. Med overgang til høyteknologisk industri og tjenesteytende næringer. Dette har minsket presset på naturressursene selv om veksten har vært stor. Den økonomiske veksten krever i dag mindre energi og mindre materielle ressurser enn tidligere.

Denne utviklingen gir mindre miljøforstyrrelser som resultat av økonomisk vekst. Vi kan tåle en større vekst, uten at miljøet utsettes for alvorlige belastninger. Politikken må endres slik at den gir en økonomisk vekst som er mer miljøvennlig. Spesielt må u-landene få større muligheter til å velge alternative utviklingsmodeller og de må slippe å gå de omveiene som vi har gått.

Hovedmønsteret for økonomisk politikk resten av dette århundret må være å endre handel og investeringer slik at de underbygger og bidrar til å endre den globale veksten slik at vi kan få en vedvarende vekst i alle deler av verden. Dette kan ikke noe land klare alene. Det krever samarbeid og felles handling.

Internasjonal økonomi må bli en hoveddrivkraft for å skape vedvarende vekst, lokalt regionalt og globalt. Internasjonal økonomi må støtte opp om nasjonale bestrebelser på å dekke folks basisbehov og deres muligheter til å håndtere miljøhensynene. Hensynet til miljøet må forhandles inn i internasjonale handelsavtaler. Industrilandene er langt bedre i

stand til å ta miljøhensyn i sin handel med omverdenes enn andre land. Industrielandene bygger miljøkostnadene inn i

prisen på de varene de selger. Dette skjer ikke i utviklingsland. En studie for Verdenskommisjonen for miljø og utvikling viser at hvis u-landenes industri skulle bygget inn de samme miljøhensyn som USAs industri gjør i sine priser, ville eksporten til OECD-landene kostet importøtlandene 5,5 milliarder dollar mer bare i 1980.

Dette innebærer at utviklingslandene bruker sitt eget livsgrunnlag som konkurransefaktor i verdenshandelen.

U-landenes gjeldskrise må løses på en måte som ikke undergraver mulighetene for en langsiktig og vedvarende utvikling. Investeringer må styrke de positive og redusere de negative virkningene på vårt økologiske system.

De begrensninger vi står overfor er ikke først og fremst bestemt av de fysiske ressursene eller av manglende innsikt av hva som er nødvendig. Det som mangler er evnen til å trekke viktige og nødvendige politiske konklusjoner og omforme disse til handling. Hindringene er mange. De gjenspeiler sterke, etablerte interesser, byråkratisk treghet, snever nasjonalisme, manglende utsyn og oppfinnsomhet.

Men langsiktige hensyn må utfordre de kortsiktige. Vi har ikke råd til å miste håpet om å kunne endre kursen. Foruten håp, blir det ikke noe engasjement. Uten en engasjert opinion, vil vi ikke komme tidsnok over fra ord til handling.

Hvis vi kan forandre våre internasjonale politiske institusjoner og gripe mulighetene, er det grunnlag for at vi kan se fram til neste århundre og si at det vil gi oss større muligheter, mer rettferdighet og mer trygghet for oss alle.